

Handläggare
Helen Lind

Datum
2019-04-01

Diarienummer
NGN-2018-0062

Namngivningsnämnden

Namnförslag till namnbanken 2018

Förslag till beslut

Namngivningsnämnden föreslås besluta

att spara de inkomna namnförslagen Aaron Forss och Anders Magnus Åhrman i namnbanken.

Ärendet

Tidigare ledamöter i namngivningsnämnden har lämnat namnförslag på personer som de anser ska hedras genom att få ge namn till en gata eller plats. I några fall har personernas smeknamn eller pseudonym föreslagits.

De inkomna namnförslagen är Aaron Forss, Drottning Kristina alias Kung Kristina, Klara Johansson alias Huck Leber och Anna Maria Åhrman alias Anders Magnus Åhrman.

Klara Johansson finns redan inskriven i namnbanken och Drottning Christinas väg finns.

Bifogas: Skrivelser med namnförslag

Stadsbyggnadsförvaltningen

Mats Norrbom
Stadsbyggnadsdirektör

Förslag på namn till namnbanken

Som ett led i att stärka och utveckla nämndes jämställdhetsarbete föreslår undertecknade att följande namn tas upp i Uppsala kommuns namnbank:

Anders Magnus Åhrman
Aron Forss
Kung Kristina
Huck Leber

Namn-givningsnämnden har länge arbetat med jämställdhet med avseende på män och kvinnor. Sedan denna mandatperiod har vi även antagit ett prioriterat mål att namngivningen ska avspegla den samhälleliga mångfalden i övrigt. Detta mål har dock inte ålagts lika mycket fokus, och därför föreslår vi att lägga till dessa två namn i namnbanken.

Mångfald går att arbeta med utifrån flera aspekter där kön, etnicitet, religion, ålder, sexuell läggning och funktionshinder är de vanligaste. Vad gäller kön finns dock en vanlig föreställning att detta endast handlar om att ha god representation av män och kvinnor och förbiser en tredje kategori vad gäller kön - transpersoner. En transperson är en person som genom sina könsuttryck och/eller könsidentiteter avviker från könsnormen. Man skiljer alltså på det biologiska könet som tilldelas ett barn vid födseln, och det sociala könet som bestäms av personen själv. Om det sociala och biologiska könet överensstämmer brukar man tala om cis-personer, eller cis-män och cis-kvinnor, det många i vardagligt tal kallar "män och kvinnor". Transpersoner kan uppfatta sig varande män, kvinnor, både man och kvinna eller neutrala, oberoende av om deras biologiska kön och juridiska kön är manligt eller kvinnligt. De kan också välja att inte definiera sitt kön alls. 2-3 procent av befolkningen beräknas vara transpersoner. De är dock ofta osynliggjorda i samhället, kulturen och den offentliga debatten. Att namnge platser efter historiska personer med könsöverskridande uttryck är ett litet bidrag till att öka synliggörandet av gruppen.

Det finns svårigheter att stämpla historiska personer som transpersoner eller som cis-personer, då språket vi använder för trans- och cispersoner idag inte är samma språk som använts historiskt. Men det är troligt att dessa fyra namnförslag skulle kunna passa in under transbegreppet idag, även om det är svårt att avgöra exakt vilken identitet de skulle identifiera sig med.

Om personerna

Anders Magnus Åhrman Född 1777 i Uppland, dödsår okänt. Anders Magnus Åhrman är en av de svenskar som tycks ha levat mer eller mindre öppet som en könsöverskridande person.¹ Enligt Stockholmskällan utger sig Anna Maria Åhrman att vara man då en ung kvinna visades vara gravid och behövde en far till det utomäktenskapliga barnet. Hon godtogs som far men eftersom några tvivlade gjordes en undersökning som bekräftade att hon var en man. Men det ska ha varit brudgummens bror som undersökts. "Anna Maria kallar sig Anders Magnus och flyttar och i flyttbetyget har hon det manliga namnet! 1799 vigs i Vaksala församling Anders Magnus Åhrman och Anna Friederica Lundmark." ... "En månad efter vigseln uppdagas bedrägeriet..." Ärendet kom upp i Häradsrätten och straffet för de båda kvinnorna blev 50 Riksdaler (ca 12.000 kronor idag) och för Anna Marias bror 40 riksdaler alla tre dömdes även till att mista äran! I Svea hovrätt förvandlades böterna till vatten och bröd..."²

"Det var först när föräldrarna till Åhrmans hustru, Anna Fredrika Lundmark, begärde att Åhrmans och Lundmarks äktenskap skulle upplösas som myndigheterna på allvar intresserade sig för hans kön. Då

blev det å andra sidan en mindre skandal. Historien återberättades i en tidningsartikel som gav upphov till ett skillingtryck, som i sin tur följdes av två visor och kom ut i minst tolv olika versioner.”³

Aron Forss (1807—1854) Konditor. Aron Forss drev ett populärt konditori på Drottninggatan 7 kring år 1830 till 1850. Enligt nedtecknade berättelser om honom skulle det kunna gå att förstå honom som en könsöverskridande person. Det skrivs bland annat att Forss efter "hvad ryktet berättade" var "hvarken man eller qvinna, eller kanske rättare båda delarne på en gång". Det berättas om hur han varvat kläder, accessoarer och kroppsspråk som på den tiden ska ha förståtts som en mix av manligt och kvinnligt uttryck. Forss ska ha utsatts för en del trakasserier samtidigt som han även var en respekterad konditor med ett väl omtyckt konditori.⁴ När Aron Forss dog, i en koleraepidemi i hemstaden Uppsala, rapporterades det i flera tidningar. Dagstidningen Upsala (1854) publicerade en dödsannons och Aftonbladet (1854) rapporterade att "den för alla som besökt Upsala väl bekante konditorn Aron Forss" hade avlidit. När nyheten spreds i Folkets röst (1854) lades ytterligare information till. Efter "hvad ryktet berättade" var Forss "hvarken man eller qvinna, eller kanske rättare båda delarne på en gång"⁵

Några decennier efter Forss död har Uppsalatecknare med märkbar fascination berättat om ryktesspridningen. Bland dem som skrivit om honom nämner Holmqvist Carl Rupert Nyblom, prästen Bernard Wadström, publicisten och politikern Samuel Ödmann och skribenten Rudolf Hjärne.⁶

Kung Kristina (Drottning Kristina Alexandra). Kristinas könsidentitet har diskuterats genom historien. Det började redan vid Kristinas födsel då man först saluterade för en pojke innan en ny salut ljud för en flicka. Kristina skolades in som regent med en manlig utbildning och uppfostrades som kung efter faderns död år 1632. Efter tronavsägelsen kunde Kristina leva i en ovanligt fri roll som ogift "kvinna" tack vare sin kungliga börd och argumentet att det var guds vilja då "drottningen" ärvt makten för att upprätthålla arvriket. Dessa faktorer har bidragit till diskussionen om en avvikande "kvinna". Kristinas sanna könsidentitet kommer att förbli oviss men hen har satt sin prägel i historien som normbrytare och visat sin samtid och framtid att tilldelat biologisk kön inte är likställigt med varken könsidentitet eller könsuttryck.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10][11][12][13][14][15][16][17][18][19][20][21][22][23][24][25][26][27][28][29][30][31][32][33][34][35][36][37][38][39][40][41][42][43][44][45][46][47][48][49][50][51][52][53][54][55][56][57][58][59][60][61][62][63][64][65][66][67][68][69][70][71][72][73][74][75][76][77][78][79][80][81][82][83][84][85][86][87][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][100]}

Huck Leber (Klara Johanson) var en svensk litteraturkritiker och essäist som skrev och översatte under manligt pseudonymen Huck Leber. Till skillnad från andra "kvinnliga" författare på den tiden, som använde manligt pseudonymen för att få plats i den manliga författarvärlden, använde Huck även ett manligt alter ego. Huck föddes år 1875 i Halmstad och var den första "flicka" som tog studentexamen i Halmstad och tillhörde även de tidiga "studentskorna" vid landets universitet då hen som tjugooåring studerade i Uppsala. Huck var även den första (av samtidens samhälle identifierade) kvinnliga litteraturkritiker på en svensk dagsredaktion. Huck klädde sig vid högtidliga tillfällen ofta i frack eller andra, på den tiden manligt ansedda plagg och tillbringade sitt liv i form av samboskap tillsammans med kvinnor. Det framgår tydligt i hur Huck levde att dåtidens normer inte stämde in på den egna identiteten och att anpassa sig efter dessa inte var av intresse. Likt Kristina var Huck en normbrytare som vågade utmana sitt samtida samhälle och dess trångsynta könsnormer för att ge plats åt sina egna könsuttryck

Andrea Byding
Pernilla Lagergren

¹ Holmqvist, Sam. Att skriva transhistoria Cisnormativitet och historiens könsöverskridare. Tidskrift för genusvetenskap nr 37(4) 2016 <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/3822/3136>

² <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/30848>

³ Holmqvist, Sam. Att skriva transhistoria Cisnormativitet och historiens könsöverskridare. Tidskrift för genusvetenskap nr 37(4) 2016 <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/3822/3136>

⁴ <http://uppsalakonstmuseum.se/utställningar/upsaladarling/kartaupsaladarling/>

⁵ Holmqvist, Sam. Att skriva transhistoria Cisnormativitet och historiens könsöverskridare. Tidskrift för genusvetenskap nr 37(4) 2016 <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/3822/3136>

⁶ Ibid.